

Lithocharis nigriceps

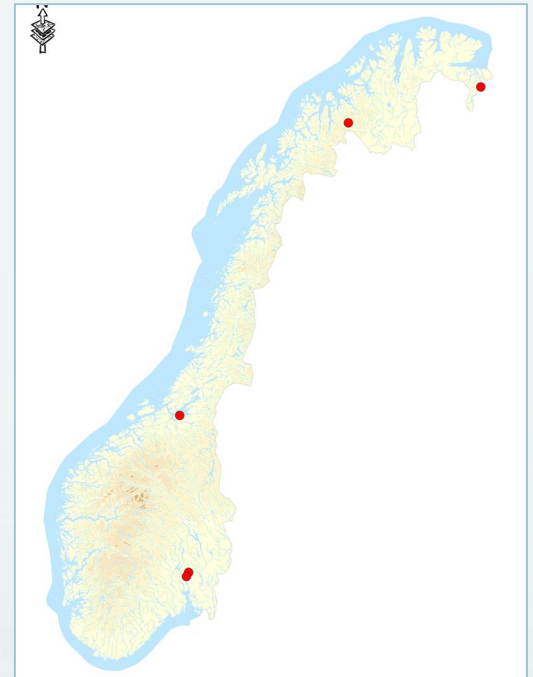
Fremmed art

faktaark

Lithocharis nigriceps er en bille som tilhører smalkortvingene og som opprinnelig kommer fra Asia. Billeden ble oppdaget i 1938 i Finland og finnes i dag i kompost i hele Europa og Norge. *L. nigriceps* er en trussel mot en av våre naturlige kompostbiller som trolig kan bli fortrengt av *Lithocharis nigriceps*.

Status
Risikovurdering 2012: Høy risiko (HI)

Registrerte funn av *Lithocharis nigriceps* i Norge.

Kjennetegn

Lithocharis nigriceps er en liten bille på ca. 3-4 mm som tilhører smalkortvingene (Staphylinidae: Paederinae). Billeden har slank avlang kropp, korte dekkvinger og tykke 11-leddede antenner. Hodet er svart, mens framkroppen, dekkvingene og beina er svakt rødgule. Kroppsleddene på bakkroppen er lysebrune. Arten kan lett forveksles med andre kortvinger og sikker bestemmelse må gjøres av en ekspert.

Utbredelse

Arten er opprinnelig fra Asia og ble først funnet i Finland i 1938. Billeden spredde seg deretter raskt til andre europeiske land (Tyskland og Østerrike i 1943), og i 1950 var den tilstede i Danmark, Sverige og Norge. I dag er den vanlig i varm kompost i store deler av Europa og den har spredt seg over det meste av Norge.

Biologi

L. nigriceps er en predator både som larve og voksen, og lever av andre invertebrater. Få studier er gjort på billeartens livssyklus, men billeden har trolig to larvestadier og utvikling fra egg til voksen tar trolig noen uker. Den tilbringer det meste av livet som voksen.

Billeden er vanlig i varm kompost i store deler av Europa, men kan også være tilstede i kald kompost, og finnes i kompost av ulikt materiale (bark, frø, gress og annet plantemateriale). Den kan også finnes i naturlige komposthauger.

Bestandsstatus

Billeden er på Norsk svarteliste 2012 fordi den trolig fortrenger en av våre naturlige kompostbiller, slektingen *Lithocharis ochracea*. *L. ochracea* var før vanlig i

kompost, men etter introduksjonen av *L. nigriceps* har den gått sterkt tilbake og konkurranse fra *L. nigriceps* er trolig grunnen for tilbakegangen. Hyppig funn av *L. nigriceps* i stedet for *L. ochracea* tyder på at den har overtatt *L. ochracea* sin økologiske nisje. Ingen andre økologiske konsekvenser av billeden er kjent, men få studier har blitt gjort på billeden siden slutten av 1940- og begynnelsen av 1950-tallet da Yrjö Kangas registrerte hvordan *L. ochracea* gikk tilbake der *L. nigriceps* fikk fotfeste i Finland. Lignende funn ble på samme tid rapportert fra Skåne og Tyskland. Billeden har i hovedsak blitt spredt ved hjelp av menneskelig aktivitet og deretter også spredt seg til naturlige komposthauger. I dag er den vanlig i hele Norge. Når kompost blir nedbrutt frigis det som regel varme og komposthauger kan derfor holde høyere temperaturer enn sine omgivelser om vinteren. Dette gjør det trolig enklere for billeden å overvintre i Norge.

Referanser

- Frank, J. H. og Thomas, M. C. 2010. Rove Beetles of Florida, Staphylinidae (Insecta: Coleoptera: Staphylinidae). University of Florida, IFAS Extentions, EENY115/IN272.
- Kangas, K. 1953. Ann. Entomol. Fenn. 19: 71-83
- Lompe, A. 2011. Gattung *Lithocharis* Dejean, 1833. Käfer Europas Ein Bestimmungswerk im Internet [*Internett, nedlastet 26 april 2012*] <http://www.coleo-net.de/coleo/texte/lithocharis.htm>
- Strand, A. 1955. Om nykomlinger i den norske billefaunaen. Norsk Entomologisk Tidsskrift 9: 55-58
- Ødegaard, F. & Tømmerås, B. Å. 2000. Compost heaps -refuges and stepping-stones for alien arthropod species in northern Europe. Diversity and Distributions 6: 45-59
- Ødegaard, F. 1999. Invasive beetle species (Coleoptera) associated with compost heaps in the Nordic countries. Norwegian Journal of Entomology 46: 67-78